

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милен Руменов Пенерлиев
Катедра „География, регионално развитие и туризъм“
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 4.4. Науки за земята (география на населението и селищата) с докторант Кристина Емилова Петрова-Христова и научен ръководител доц. д-р Георги Бърдаров

Тема на дисертационния труд:
**„ГЕОДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ И ПРОГНОЗНИ ВАРИАНТИ ЗА
РАЗВИТИЕТО И ИНТЕГРАЦИЯТА НА РОМСКИЯ ЕТНОС В БЪЛГАРИЯ“**

Основание за становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД 38-195/23.04.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ проф. д-р Анастас Герджиков за определяне на Научното жури и Решение от първото заседание на Научното жури за провеждане на защита на докторската дисертация на докторантката Кристина Христова. Становището на дисертацията е изготвено съгласно законовите изисквания (ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

I. Данни за докторанта

Кристина Христова е родена на 6 април 1992 г. в гр. София. Получава средното си образование в столичното 32. СУИЧЕ „Св. Климент Охридски“, гр. София., бакалавърска степен по География в СУ „Св. Климент Охридски“ – 2015 г., магистърска степен – в магистърска програма „Планиране и управление на териториални системи“ към катедра „Регионално развитие“ към Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“; Втора магистърска степен в програма „Управление на човешките ресурси“ към катедра „Регионално развитие“ към Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ – 2017 год.; В периода 2018-2021 г. – докторант в катедра „Социално-икономическа география“ към Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“; Владее английски език и ползва немски и шведски език.

II. Данни за процедурата

Приложени са всички необходими документи. Същите отговарят в структурен, съдържателен и броев вид на законодателството. Плагиатство не е установено.

III. Обща характеристика на представения дисертационен труд - анализ на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Общият обем на труда е 260 стандартни страници. Дисертационният труд се състои от увод, 4 глави, заключение, литературна справка и приложения. В него са включени 12 таблици, 61 фигури, приложения (анкети и снимков материал), резюме на

научните приноси. Използвани са 113 научни източника, от които на кирилица 72, на латиница 23, а отделно са описани 15 интернет източници и нормативни документи. Общото впечатление е за отлично оформление, без съществени грешки, много добра визуализация предвид представителните графики и таблици, онагледяващи основни тенденции и характеристики, описани в дисертационния труд. Приложен е в началото и списък с графиките, таблиците и приложенията.

В структурно отношение дисертационният труд е обособен в четири глави, въведение и заключение, както и задължителните справки и приложения.

Въведението следва общоприетият структурен модел като адекватно се изяснява актуалността на темата и поставя правилно обекта, предмета и целта ѝ. Маркирани са главните задачи, на които докторантката ще търси отговор в своята разработка. Маркирани са използваните методи и е направен литературен обзор. Общото впечатление от Въведението е в правилната му структурираност и точност.

Глава Първа анализира известните представи за произхода на ромската етническа група. По същество това е литературен преглед, който е адекватно хронологично и тематично подреден. В пространствен аспект се търси отговор на въпроса за съвременното териториално разпределение на ромите в света (и по-конкретно в Европа). Макар и труден за анализ се прави опит за изясняване броят на ромите в отделните европейски страни. В отделен параграф се изяснява и броят на ромската група в България. Въпрос на гледна точка е дали тази част от първа глава не би била добре да е ситуирана другаде.

Втора глава е озаглавена **СТРАТИФИКАЦИЯ И ЕТНОКУЛТУРНИ ОСОБЕНОСТИ НА РОМСКАТА ЕТНИЧЕСКА ГРУПА В БЪЛГАРИЯ**. В началото се разглеждат чисто лингвистични аспекти на обозначаване и формиране на отделните общности. В голяма степен този анализ дава отговор на определена стратификация при формиране на отделните териториални ромски общности и кланове. Въпросът за вътрешната структура на циганските общности е изяснен чрез анализ на литературата налична по проблема. Анализирани са задълбочено и адекватно. Един от чудесните теренни методи за подобно изследване би бил т. нар. „включено наблюдение“, за да се покаже личния поглед на докторанта към изследвания процес. По нататък в същата глава са описани основните стереотипи, върху които почиват голяма част от представите и предразсъдъците към тази общност. Всъщност това е един своеобразен „социо-културен ландшафт“ който разкрива огромна част от съвременното поведение на/към тази група от българското население. Като позитивен аспект е посочена музиката с видни ромски представители в тази културна сфера. Всички считаме съчетанието „циганин – музикант“ за даденост, но всъщност би следвало да се проучат и други примери в различни области - изобразително изкуство, наука, спорт....Тук можем само да споменем имена като Йелица Марич и Йохан Хорват (писатели), световно известната скулпторка Катаржина Полок... писателя и преподавател проф. Мирча Каргареску и др. т.е. ако музиката е в основата за формиране на определени териториални общности, то добър пример в обратна посока – излизане от сегрегирани общности са посочените имена.

Трета глава - **ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ГЕОДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ НА РОМИТЕ В БЪЛГАРИЯ**, е същината на дисертационния труд. Анализирано е териториалното разпределение на ромската етническа група,

демографски анализи вкл. миграционните процеси. Всъщност това е частта от дисертацията, в която ярко се открояват проблемите в тази общност в образованието, в ранните раждания, повишената миграционна активност и т.н. Тук се залагат едни от важните за ромите проблеми в основата на които са чисто географски, геодемографски и социално-географски проблеми. Приложени са демографски прогнози (най-вече на базата на публикации на Бърдаров и Илиева). „Картината“ е пълна и дава базисни представи за бъдещи „решения“.

Четвърта глава представя „добри практики“ в интеграцията на ромското население в избрани страни. Анализирани са добри практики и от България. Община Стралджа е се оказва локацията за теренни проучвания на докторантката и именно там са получени голяма част от личните наблюдения и анализ като личен принос в дисертационното изследване. Тук откриваме практико-приложната стойност на труда. Представено е анкетно проучване, със съответния адекватен анализ.

Заклучението е адекватно на поставените в Увода основни задачи. То разкрива, че в резултат на приложеният анализ тези задачи намират своя съвременен и научно-приложен отговор.

IV. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приносни моменти.

Актуалността на темата и произтичащата от нея проблематика се доказват в дисертационния труд.

Дисертацията притежава редица положителни страни, които могат да се характеризират като научни постижения и приноси, а именно:

✚ *Извършена е детайлна аналитична характеристика на стратификацията и социокултурните особености на ромския етнос в България от 19 век до наши дни.*

✚ *Анализирани са основните демографски характеристики на ромския етнос в България, като е направена връзка между динамиката и стойностите на основните демографски показатели с характерните за ромите бит, култура, репродуктивни и миграционни нагласи и начин на живот.*

✚ *Проучени са обстойно успешни интеграционни политики и мерки от редица европейски държави с висока концентрация на ромски етнически елемент*

✚ *Разработен и приложен е интеграционен модел за ромското население в община Стралджа*

V. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторът представя три, от които една самостоятелна публикация по темата на дисертационното изследване. Всички публикации са в проблематиката на дисертационния труд, отразяват основните резултати и специфика на труда и осигуряват нужната изява на изследването в научния свят.

VI. Оценка на автореферата

Предложеният на вниманието автореферат на дисертационен труд е разработен съгласно установените правила и отговаря на изискванията за разработване на дисертационен труд. В съдържателно отношение отразява напълно извършената

работата в труда и включва всички необходими елементи. Разбираем и насочващ е към основните приноси моменти на дисертацията.

VII. Критични бележки и препоръки

Критични бележки в съдържателен план нямам. Адмиравам подобни изследвания, като тази дисертационна теза се характеризира с изключителна богата база данни, анализирани, приведени в четем вид и висока практико-приложна стойност.

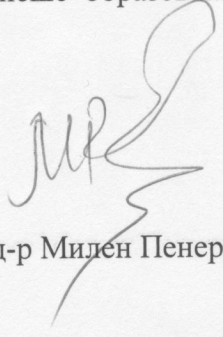
Препоръки. Бих се радвал анкетното проучване на моделната община да намери своята представителност чрез една студия за широк кръг потребители!

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторанта притежава теоретични знания и способност за осъществяване на самостоятелно научно изследване. Дисертацията е оригинална разработка, която отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение и на Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски“. В този смисъл предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторантката **КРИСТИНА ЕМИЛОВА ПЕТРОВА-ХРИСТОВА** ОНС „Доктор“ по научната специалност „Географията на населението и селищата“, от професионално направление 4.4. Науки за Земята, област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика. **Аз гласувам ЗА!**

4.06.2021 г.
Шумен

Подпис:

/проф. д-р Милден Пенерлиев/